

PRIJEDLOG

Na osnovu člana 28, stav 1 i 5, člana 32, stav 1 i 2 i člana 34, stav 3, Zakona o zaštiti prirode ("Službeni list CG", broj 54/16)) i člana 36 Statuta Opštine Kotor (Sl.list CG – Opštinski propisi br. 37/19), na osnovu Mišljenja Ministarstva poljoprivrede i ruralnog razvoja br. _____ i saglasnosti Ministarstva Održivog razvoja i turizma br. _____, Skupština Opštine Kotor je na sjednici održanoj _____ donijela

ODLUKU

O PROGLAŠENJU ZAŠTIĆENOG PRIRODNOG DOBRA: SPOMENIK PRIRODE „STABLO CRNE TOPOLE (POPULUS NIGRA LINNAEUS, 1758) U STAROM GRADU KOTORU“

OPŠTE ODREDBE

Član 1

Naziv zaštićenog prirodnog dobra

„Stablo crne topole (Populus nigra Linnaeus, 1758) u Starom gradu Kotoru“

Vrsta zaštićenog prirodnog dobra

Spomenik prirode

Kategorija

III kategorija

POLOŽAJ I PROSTORNE GRANICE ZAŠTIĆENOG PRIRODNOG DOBRA SA UTVRĐENIM REŽIMIMOM ZAŠTITE

Član 2

Stablo Crne topole se nalazi u Starom gradu Kotoru na Pjaci (Trgu) od Kina.

Centralna koordinata Spomenika prirode „Stablo crne topole (Populus nigra L.) u Starom gradu“, geografska tačka koja određuje globalni položaj prostora, kao i nadmorska visina, prikazane su u tabeli 1.

Tabela 1. Centralna koordinata i nadmorska visina Spomenika prirode

Centralna tačka	po Griniču	po Gauss–Krüger-u
	N 42 25 30.4163 13.4314	E 18 46 Y 6563803.31 X 4698178.34
Nadmorska visina	h = 2,65 mnm	

Granice zaštite

Spomenik prirode „Stablo crne topole“ nalazi se na katastarskoj parceli 341/ K.O. Kotor II.

Površina

Spomenik prirode zauzima površinu od 154 m² koja predstavlja projekciju krošnje na Trgu od Kina.

Utvrđeni režim zaštite zaštićenog prirodnog dobra

Režim zaštite jeste skup mjera i uslova kojima se određuje način i stepen zaštite, korišćenja, uređenja i unaprjeđenja zaštićenog prirodnog dobra.

Određivanje stepena režima zaštite izvršeno je u odnosu na postojeće vrijednosti. Na zaštićenom prirodnom dobru Spomenik prirode „Stablo crne topole u Starom gradu“ uspostavlja se režim zaštite II stepena koji je propisan članom 31 Zakona o zaštiti prirode (Sl. list CG, br. 54/16). Režim zaštite II stepena - aktivni režim zaštite, sprovodi se na zaštićenom području u kome su djelimično izmijenjene osobine prirodnih staništa ali ne do nivoa da ugrožavaju njihov ekološki značaj, uključujući vrijedne predjele i objekte geonasljeđa.

OPIS OSNOVNIH (CILJNIH) VRIJEDNOSTI ZAŠTIĆENOG PRIRODNOG DOBRA

Član 3

Crna topola (*Populus nigra* L.) je listopadno drvo iz porodice vrba (*Salicaceae*). Naziv roda *Populus* je kod Rimljana staro ime za topolu, najvjerovatnije, a tako se i tumači, kao arbor populi (stablo naroda). Ime vrste *nigra* znači crna. Može dostići visinu do 30 m praveći široku, razgranatu i prozračnu krošnju. Korijski sistem je jak površinski, međutim, ima nekoliko dubokih žila koje se mogu značajno oduprijeti udaru vjetra. Prosječni prečnik debla je oko 1,5 m, mada može ići i do 3 m.

Dendrometrijske karakteristike stabla crne topole u Kotoru

Obim debla „Crne topole“ iznosi 510 cm, odnosno njen prečnik je 162 cm. Raspon krošnje u najširem dijelu iznosi 14,20 m. Krošnja zauzima površinu od 154 m². Visina stabla je 17 m. Oblik krošnje je asimetrično kuglastog oblika i uslovljen je zahvatima orezivanja suvih grana vršnog i srednjeg dijela krune.

Prirodna i kulturna baština čine dio osnovnih elemenata identiteta Crne Gore, a prirodne i predione karakteristike kao i njihova velika raznovrsnost, ambijentalna vrijednost i očuvanost definišu prostor i čine ga prepoznatljivim. Bogato kulturno-istorijsko nasljeđe kojeg „Crna topola“ baštini je dio identiteta Starog grada Kotora. „Stablo crne topole“ u uslovima postojećeg ambijenta je specifično i jedinstveno u ovom dijelu Crnogorskog primorja.

Crna topola predstavlja viševjekovno svjedočanstvo o ljudskom stvaralaštvu u Kotoru, o čovjekovom prisustvu u prostoru i vremenu, te je, kao nasljeđe koje pripada svima nama, neophodno zaštititi i kao takvo prenijeti budućim generacijama.

Područje Kotora, predstavlja prostor posebnih prirodnih i kulturnih vrijednosti koje su prepoznatljiv činilac vizuelne percepcije područja. Stoga je od presudne važnosti sačuvati ovu prirodnu vrijednost kao dio kulturno-istorijskog i prostornog nasljeđa Kotora, primorja i Crne Gore. Spomenik prirode „Crna topola“ je, sa stanovišta zaštite prirode, vrijedno stablo koje zahtijeva zaštitu i usmjereno upravljanje u cilju očuvanja biološke, kulturne i predione raznovrsnosti.

Karakteristike, odnosno vrijednosti „Stabla crne topole“

„Stablo crne topole“ posjeduje sljedeća prirodna obilježja:

1. Autentičnost

Svojim impozantnim dimenzijama debla i krošnje, svojom atraktivnošću i ulogom, predstavlja jednu između ostalih turističkih atrakcija koja ukazuje na visok stepen autentičnosti.

2. Reprezentativnost, odnosno posebnost i originalnost

Respektabilne godine starosti u ambijentu starog grada predstavljaju suštinsku posebnost ovog stabla. Izgled krošnje i relativno dobra očuvanost čine je reprezentativnim primjerkom.

3. Raznolikost - doprinos područja očuvanju biološke raznovrsnosti

Raznolikost područja uključuje prostornu varijabilnost fenomena i procesa fizičko-geografskih činilaca i jedinstvenost živog svijeta, i može se ocjenjivati kao zasebna vrijednost ili kao estetska vrijednost predionog lika i uklopljenosti kompleksa u fizionomiju prostora. Stablo crne topole doprinosi biološkoj i predionoj raznovrsnosti područja Kotora. Krošnja topole predstavlja mjesto za odmor određenim vrstama ptica. Sama krošnja i prostor oko stabla obezbeđuju pozitivan uticaj na mikroklimu prostora.

4. Integralnost

Integralnost stabla crne topole sa širim prostorom, ispoljena je u funkcionalnoj povezanosti predmetnog stabla sa prostorom Starog grada. Ona zauzima posebno mjesto i daje doprinos ukupnoj strukturi zelenih površina grada.

5. Estetičnost (Dekorativnost)

Atraktivnost koju poseduje stablo crne topole ogleda se u dominantnosti i reprezentativnosti u odnosu na hortikulturno uređenje zelenih površina grada, iako čini posebno "ostrvo" u njenoj strukturi.

6. Cjelovitost

Cjelovitost zaštićenog prirodnog dobra cijeni se sa praktičnog stanovišta kao skup realnih mogućnosti da se granicama zaštite obuhvate suštinske vrijednosti jednog prostora koje su međusobno povezane. Može se reći da je skup osnovnih vrijednosti Spomenika prirode homogenizovan, prostorno uobličen i lako prepoznatljiv sa stanovišta utvrđivanja okvira zaštite. Ovo stablo, kao i sam Trg, determiniše vrijedno i značajno kulturno-istorijsko nasljeđe, koje svjedoči o ljudskoj djelatnosti u prošlosti i njegovom kontinuumu do sadašnjeg vremena.

Temeljne vrijednosti „Crne topole” ogledaju se u:

- njenom položaju u urbanoj strukturi Starog grada;
- postojanju reprezentativnog primjerka po dimenzijama i starosti;
- jedinstvenosti prirodnog i kulturno-istorijskog nasljeđa: posebnim estetskim i oblikovnim karakteristikama što se ogleda u ublažavanju oštih arhitektonskih linija i stvaranju ambijenta prijatnijim - predstavlja vizuelni kontrast izgrađenom prostoru i unapređuje estetski kvalitet stare urbane cjeline;
- regulaciji i poboljšanju uslova sredine za boravak; poboljšanju mikroklimatskih karakteristika, tj. modifikovanju temperaturnih kolebanja i uticaja sunca i vjetra;
- očuvanju urbanog i biološkog diverziteta.

NAČIN ZAŠTITE I RAZVOJA ZAŠTIĆENOG PRIRODNOG DOBRA

Član 4

Stabla poput crne topole čine jedan od nosećih elemenata u sistemu zelenih površina grada. Stablo u okviru predmetnog prostora ima izuzetnu prirodnu i kulturno-istorijsku vrijednost za područje Kotorske opštine i crnogorskog primorja. Sa ekološkog aspekta predstavlja vezu između zelenila Starog grada i ostalih djelova grada.

Generalni koncept zaštite, unapređenja i upravljanja zaštićenim prirodnim dobrom „Stablo Crne topole u Starom gradu” zasnovan je na zaštiti i očuvanju stabla topole sprovođenjem redovnih mjera njege i zaštite. Kako bi se obezbjedila zaštita, zabranjene su sve aktivnosti koje imaju negativan uticaj na zdravstveno stanje, odnosno fiziološku kondiciju stabla. Propisane mjere njege

i zaštite imaju primarni cilj da se umanje negativni uticaji na zaštićeno prirodno dobro, a sa druge strane se obezbeđuje očuvanje i unaprjeđenje stabla primjenom odgovarajućih mjera održavanja. Pored toga daju se smjernice za dalji razvoj i revitalizaciju ovog značajnog stabla.

SMJERNICE RAZVOJA I UNAPRJEĐENJA

Očuvanje prirodnih i kulturnih vrijednosti predstavlja osnovu za usmjeravanje aktivnosti na zaštiti, razvoju, uređenju i upravljanju prirodnim dobrom, što u prvom redu podrazumijeva monitoring ukupnog stanja zaštićenog prirodnog dobra, kao i edukaciju i popularizaciju njegovih vrijednosti i značaja.

U cilju zaštite i unaprjeđenja zaštićenog lokaliteta potrebno je:

- sprovoditi redovan monitoring stable,
- podsticati i sprovoditi naučna istraživanja u cilju unaprjeđenja zaštićenog prirodnog dobra,
- koristiti prirodno dobro u edukativne i turističke svrhe,
- promovisati prirodne vrijednosti područja,
- vršiti popularizaciju integralne zaštite prostora.

Istraživačku aktivnost treba regulisati i uskladiti sa Programom upravljanja zaštićenim prirodnim dobrom čije je donošenje zakonska obaveza Upravljača (čl. 56 Zakona o zaštiti prirode, "Sl. list CG" br. 54/16). Naučna ili stručna istraživanja mogu vršiti pravna ili fizička lica na osnovu dozvole organa uprave. Pravno ili fizičko lice koje je obavilo istraživanja, dužno je da organu uprave dostavi podatke o rezultatima istraživanja, u roku od jednog mjeseca od dana dobijanja rezultata istraživanja (član 74 Zakona o zaštiti prirode, "Sl. list CG" br. 54/16).

Radovi koji nisu zabranjeni, kao i radovi van prostora koji se predlaže za zaštitu, za koje se osnovano pretpostavlja da mogu imati štetne posljedice za zaštićeno prirodno dobro, podliježu proceduri obezbjeđenja analize uticaja i dobijanja saglasnosti i dozvola u skladu sa zakonom.

Na osnovu prikazanih odlika, predložene kategorizacije i režima zaštite zaštićenog prirodnog dobra, a na bazi prirodnih i stvorenih resursa, razvoj i unaprjeđenje prirodnog dobra ostvarivao bi se kroz:

- valorizaciju i ograničeno korišćenje Spomenika prirode;
- funkcionalno integrisanje prirodniog okruženja sa zaštićenim prirodnim dobrom;
- unaprjeđenje statusa Spomenika prirode u cilju bolje zaštite, uređenja i korišćenja. U tom smislu treba organizovati korišćenje prostora tako da se maksimalno očuvaju njegove prirodne vrijednosti. Zato je neophodno, u skladu sa uspostavljenim režimom zaštite, uskladiti potrebe posjetilaca i korišćenje prostora;
- popularizaciju i prezentaciju Spomenika prirode „Stablo Crne topole“ uspostavljanjem posebne internet strane o zaštićenom lokalitetu, priloga i članaka u štampanim i elektronskim medijima sa posebnim akcentom na zaštićeno prirodno dobro u sklopu ukupnog predstavljanja grada Kotora;
- edukaciju i informisanje lokalnog stanovništva u vezi sa zaštićenim lokalitetom;
- uključivanje zainteresovanih građana u sistem zaštite i korišćenja razvojnih potencijala;

- obezbeđivanje uslova za dalja istraživanja čiji bi rezultati podigli nivo značaja Crne topole i unaprijedili naučna saznanja o njoj;
- formiranje baze podataka o zaštićenom lokalitetu, na osnovu detaljnih naučnih istraživanja,
- logističku i institucionalnu podršku na svim nivoima

RADNJE, AKTIVNOSTI I DJELATNOSTI KOJE SE MOGU VRŠITI U OKVIRU USPOSTAVLJENOG REŽIMA ZAŠTITE

Član 5

Spomenik prirode

Spomenik prirode je područje kopna ili mora, odnosno kopna i mora u kojem se nalazi jedan ili više prirodnih ili prirodno-kulturnih oblika, koji imaju ekološku, naučnu, estetsku, kulturnu ili obrazovnu vrijednost.

Spomenik prirode može biti na prirodnom, poluprirodnom ili antropogenom području.

Na spomeniku prirode i u njegovoj neposrednoj okolini, koja čini sastavni dio zaštićenog prirodnog dobra, zabranjeno je vršiti radnje, aktivnosti i djelatnosti koje ugrožavaju obilježja, vrijednosti i ulogu spomenika prirode (član 25 Zakona o zaštiti prirode).

U zoni zaštite II sa aktivnim režimom zaštite mogu se:

- sprovoditi intervencije u cilju restauracije, revitalizacije i ukupnog unaprijeđenja zaštićenog prirodnog dobra;
- vršiti kontrolisano korišćenje prirodnih resursa, bez posljedica po primarne vrijednosti njihovih prirodnih staništa, populacija, ekosistema, obilježja predjela i objekata geonasljeđa.

MJERE I USLOVI ZAŠTITE ZAŠTIĆENOG PRIRODNOG DOBRA

Član 6

Osnovni cilj zaštite crne topole u starom gradu Kotor je očuvanje starog stabla prvenstveno sprječavanjem procesa degradacije, unaprijeđivanjem njenog statusa kroz stručni pristup koji podrazumijeva proučavanje i praćenje stanja tokom vremena. Jedan od ciljeva je da se novim sadržajima unaprijedi u mjeri i na način kojim se neće narušiti njene temeljne vrijednosti. Ovi sadržaji treba da budu u skladu sa određenom namjenom i korišćenjem prostora javnog karaktera (kulturni, edukativni, turistički, informativni sadržaji i sl.).

ZABRANJENO JE:

- Sjeći (kidati) djelove zaštićenog stabla, lomiti grane, kidati lišće, oštećivati koru i preduzimati bilo kakve aktivnosti koje mogu narušiti vitalnost stabla,
- Izvođenje zemljanih radova koji mogu oštetiti podzemni dio biljke,
- Izvođenje građevinskih radova,
- Prevođenje vazdušnih, elektro i telefonskih vodova kroz i preko zaštićenog prirodnog dobra,
- Upotreba plamena u njenoj neposrednoj blizini,

- Parkiranje prevoznih sredstava u zoni projekcije krošnje,
- Ukucavanje reklamnih tabli, metalnih djelova i druge slične neprimjerene radnje koje narušavaju vitalnost i dekorativnost stabla,
- Odlaganje i deponovanje smeća i svih vrsta otpadnih materijala,
- Upotreba materija koje bi ugrozile kvalitet zemljišta,
- Preduzimanje svih radova koji bi doveli do narušavanja ili degradacije hortikulturnih vrijednosti.

U granici zaštite SP „Stablo Crne topole u Starom gradu“ zabranjuju se svi radovi koji bi mogli imati negativan uticaj na osnovne vrijednosti zaštićenog lokaliteta, tj. na njegove prirodne i hortikulturne vrijednosti.

DOZVOLJAVAJU SE sljedeće aktivnosti:

- ✓Propisno obilježavanje zaštićenog prirodnog dobra;
- ✓Valorizacija i ograničeno korišćenje Spomenika prirode;
- ✓Postavljanje informativne table na ulaznom punktu;
- ✓Redovno uklanjanje suvih grana, sanitarni tretman uz primjenu dendrohkirurških metoda, uz obavezno premazivanje površine reza propisanim zaštitnim sredstvom;
- ✓Permanentno praćenje zdravstvenog stanja stabla i preduzimanje mjera zaštite od insekata i gljiva;
- ✓Praćenje i redovno prihranjivanje mineralnim i organskim materijama i regulisanje njihovog optimalnog sadržaja dodavanjem organskih i mineralnih materija u zemljište;
- ✓Održavanje postojeće zemljane površine, uklanjanje samoniklog podrasta, korovskih i invazivnih biljaka;

Osim biotehničkih mjera, potrebno je sprovesti i sljedeće aktivnosti:

- ✓Promovisati zaštitu u edukativne svrhe, kao što je obavljanje naučnih istraživanja, zatim turističke posjete, kao i rekreativne i kulturne aktivnosti koje ne ugrožavaju osnovnu namjenu prirodnog dobra;
- ✓Održavanje kulturnih manifestacija tradicionalnog tipa;
- ✓Izrada projekta dekorativnog, promotivnog, funkcionalnog i simboličnog osvjetljavanja prostora.

Radovi i aktivnosti koji su ograničeni, a ugrožavaju neku od temeljnih vrijednosti zaštićenog lokaliteta, zabranjuju se u skladu sa zakonom kojim se uređuje zaštita prirode i Aktom o proglašenju zaštićenog prirodnog dobra.

U slučaju akcidentnih situacija i u slučajevima ugrožavanja temeljnih vrijednosti lokaliteta, definisaće se posebni uslovi za sanaciju.

Za preduzimanje bilo kakvih radnji na zaštićenom prirodnom dobru a koje mogu neposredno ili posredno prouzrokovati promjenu njihovih osobnosti, neophodno je pribaviti odobrenje nadležnog organa uprave.

Svi granski i drugi planovi moraju se usaglasiti sa mjerama i uslovima zaštite prirode utvrđenim pravnim aktom kojim se štiti „Stablo crne topole“.

Bliže uslove održavanja reda i ponašanja korisnika i posjetilaca na zaštićenom lokalitetu utvrdiće Upravljač posebnim aktom.

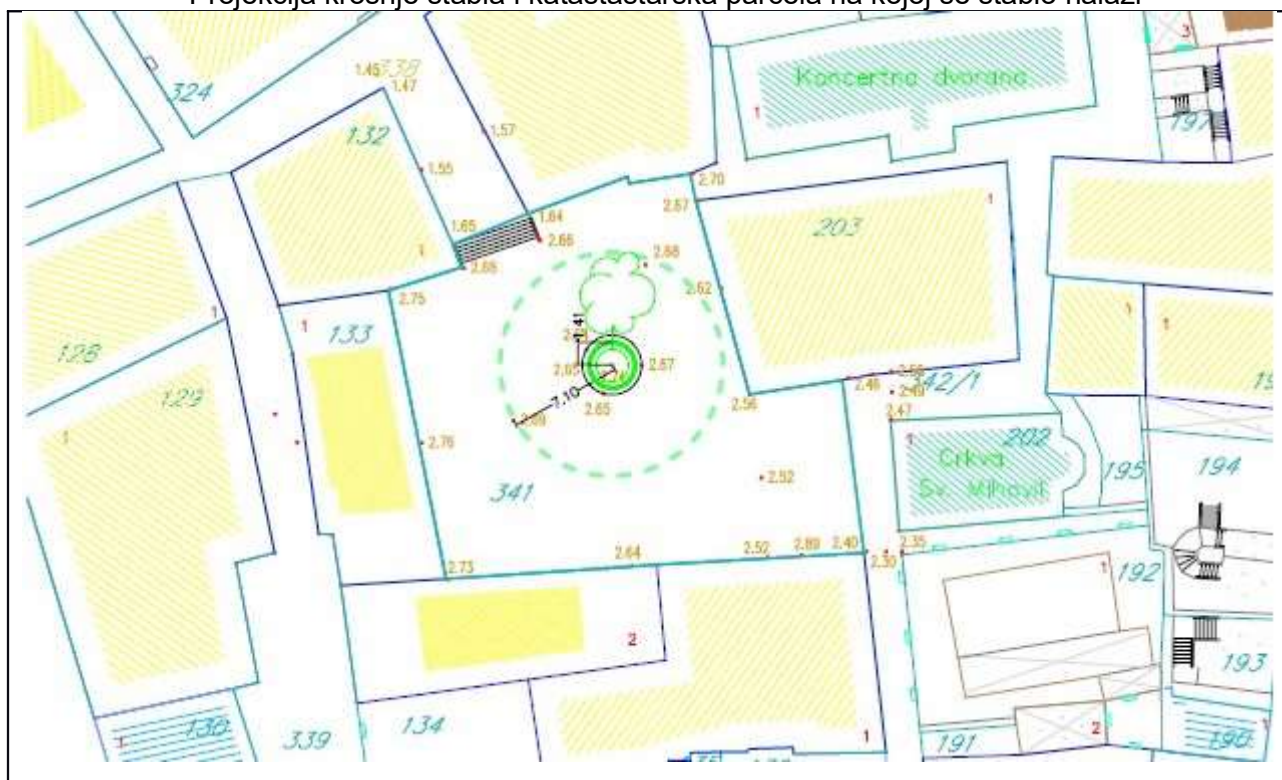
U skladu sa kriterijumima i ciljevima zaštite prirodnih vrijednosti lokaliteta treba primijeniti utvrđene opšte mjere zaštite zbog čega se:

- Zabranjuje upotreba i korišćenje Spomenika prirode u svrhe koje nisu u skladu sa njegovom prirodom, namjenom, značajem ili na način koji može dovesti do narušavanja njegovih temeljnih vrijednosti.

KARTOGRAFSKI PRIKAZ SA UCRTANIM GRANICAMA LOKALITETA

Član 7

Projekcija krošnje stabla i katastarska parcela na kojoj se stablo nalazi

Geografski položaj stabla crne topole. Prikaz na topografskoj karti (1:25000)

UPRAVLJAČ KOME SE POVJERAVA UPRAVLJANJE

Član 7

Upravljanjem se štite temeljne vrijednosti prirodnog dobra, istovremeno uz plansko unaprjeđenje i razvoj područja. Poseban dio upravljanja jeste prezentacija, odnosno promocija prirodnog dobra. Upravljanje zaštićenim prirodnim dobrom vrši se saglasno Zakonu, Aktu o zaštiti prirodnog dobra i Planu, odnosno Programu upravljanja. Zaštićenim prirodnim dobrima upravlja upravljač koji ispunjava uslove u pogledu stručne, kadrovske i organizacione osposobljenosti za obavljanje poslova zaštite, unaprjeđenja, promovisanja i održivog razvoja zaštićenog prirodnog dobra (čl. 55 Zakona o zaštiti prirode, "Sl. list CG" br. 54/16). Ispunjenost uslova utvrđuje Ministarstvo, odnosno organ lokalne uprave.

Plan upravljanja, shodno članu 58, priprema upravljač za period od pet godina čiji je sadržaj propisan članom 59 Zakona o zaštiti prirode ("Sl. list CG" br. 54/16). Plan upravljanja ostvaruje se kroz donošenje godišnjih Programa upravljanja (čl. 58 Zakona o zaštiti prirode, "Sl. list CG" br. 54/16).

D.o.o. „Komunalno Kotor“ preuzeće da vodi brigu o Spomeniku prirode i raditi na njegovoj zaštiti i unaprjeđenju.

Očuvanje temeljnih vrijednosti spomenika prirode predstavlja osnovu za usmjeravanje aktivnosti na njegovoj zaštiti, razvoju i uređenju.

FINANSIRANJE

Član 8

Sredstva za rad Upravljača (čl. 57 Zakona o zaštiti prirode) obezbjeđuju se:

-iz Budžeta Crne Gore, odnosno budžeta jedinice lokalne samouprave u skladu sa godišnjim programom i planom upravljanja;

- naknada za korišćenje zaštićenog područja i/ili područja ekološke mreže;
- donacija;
- drugih izvora u skladu sa Zakonom.

PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 10.

Plan upravljanja će nadležni organ lokalne samouprave donijeti u roku od 6 mjeseci od dana stupanja na snagu ove Odluke.

Član 11.

Ova Odluka stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom listu Crne Gore – Opštinski propisi".